

Görözdi Judit

A kortárs világirodalom egyik fontos magyar regénye

Nádas Péter: Párhuzamos történetek

Miképpen ragadható meg a huszadik század története, amelyben tömeggyilkos diktatúrák váltották egymást, és amely minden negatív képzetet felülmúló háborúkat és pusztítást eredményezett? És amelyben – ezeknek a körülményeknek a közepette – emberek próbálták beteljesíteni a sorsukat, keresni a boldogságukat. Miképpen tudja megjeleníteni az irodalom ezeket a szerterágzó és ellentmondásos folyamatokat?

Nádas Péter *opus magna*, az 1500 oldalas kivevő *Párhuzamos történetek* (2005) című regénytrilógia erre vállalkozik. Egy magyar (Lippay-Lehrék) és egy német (Döhringék) család történetén keresztül tekint végig a huszadik századon: a magyar szál a jómódú zsidó származású Demén Erna és a magyar nemzetvédő nacionalistává lett Lehr professzor családjával ábrázolja a legváltozatosabb és előreláthatatlanabb sorsokat, amelyek között ugyanúgy megtalálható a lágerbe hurcoltatás, mint a svájci elit internátusbeli elhagyatottság; a kommunista elköteleződés vagy az árvaságból adódó talajvesztés, ahogy azt Közép-Európa története sok család életében ilyen vagy olyan módon produkálta. Döhringék szertefutó története a német társadalom/átlagemberek asszisztáló részvételébe nyújt betekintést a második világháború borzalmi során, s ennek konzekvenciáiba is a további generációk számára, ami az egyik oldalon a jogtalanul összeharácsolt anyagi javak megalapozta sikerben, a másik oldalon a pszichés labilitást okozó lelkiismeret-furdalásban mutatkozik meg.

Ezt a két fő történet-szálat azonban sok epizód, illetve mellékszál egészíti ki és bonyolítja tovább. Megismerkedhetünk például egy sváb-magyar építész sorsával a 30-as évekből, egy pesti asszonytársaság tagjainak a második világháború által megcsonkított életútjával, a 60-as évek eleji Budapest fel-fordult társadalmi rendjével, egy árva lány énekesi karrierének buktatóival, egy vidéki cigány útépítő brigád viszonyaival, sőt egy meghatározó homoszexuális vonalat is tar-

talmaz a regény. De a német szálon keresztül egy koncentrációs tábor belső erőviszonyairól, egy rasszista fajbiológiai intézet és kollégium működéséről is tájékozódhatunk. Nádas Péter óriási ismeretanyagot dolgoz fel a trilógiában, aminek nemcsak történelmi, hanem tudományos (orvostudományi, biológiai, szociológiai, filozófiai stb.) és művészeti (pl. építészeti, tánc- és énekművészeti) vonatkozásai is vannak. A mű 18 évig készült. A regényvilág kialakításához szükséges sokoldalú szakismeret alapos tanulmányokat feltételezett a szerző részéről, erről a *Párhuzamos olvasókönyv* (2012) című kötetből szereshetünk tudomást, amely Csordás Gábor összeállításában a tanulmánylista mellett a szerző szakmai levelezését, valamint Nádas-interjúkat, szövegelemzéseket ad közre.

A *Párhuzamos történetek* nem könnyű olvasmány, olvasói kihívást jelent, hiszen az olvasás során újra össze kell raknunk a világot, amit talán másként ismerünk. És nem tálcán kapjuk ezt a szerzőtől, hanem egymáshoz kell igazítanunk az egyes történetek szétszórt mozzanatait, kutatunk és értelmeznünk kell az olvasás során az ok-okozati összefüggéseket, fel kell állítanunk a jócskán megbontott időrendet, sőt részt kell vennünk abban az elbeszélői perspektívamozgásban, amely hol az egyik, hol a másik szereplővel azonosul. Ha erre hajlandóak vagyunk, ha hajlandóak vagyunk engedni Nádas provokációjának és olykor akár ki is lépni megszokott felfogásunkból, a regénytrilógia nagy olvasói élményt hoz. A legnagyobbat, amit egy könyv adhat: nyomot hagy bennünk, amely többé nem enyészik el, hanem beépül abba, ahogy mi magunk tekintünk a világra és a saját történetünkre is.

Nádas Péter művét vagy tucatnyi nyelvre fordították le, óriási visszhangot keltett nemzetközi szinten is, rengeteg díjjal jutalmazták, sőt a szerzőt irodalmi Nobel-díjra is javasolták érte. Ha ezt a legrangosabb irodalmi díjat Nádas egyelőre nem is kapta meg, teljesítményét a kortárs világirodalom magasan jegyzi.

havilap

XXIII. évfolyam, 7. szám, 2016. március

Főszerkesztő: Hodossy Gyula

Vezető szerkesztő: Petres Csizmadia Gabriella

Örökös munkatárs: Turczel Lajos

Szerkesztőbizottság elnöke:

Fibi Sándor

Tagok:

Hrbáček Noszek Magdaléna

Kalácska József

Klemen Terézia

Komzsis Attila

Krippel Éva

Novák Mónika

Pázmány Annamária

Szokol Dezső

Nyomdai előkészítés:

Václav Kinga

Gyenes Gábor

Nyomja:

Press Group s.r.o, Banská Bystrica

Kiadja:

Katedra Alapítvány

Felelős kiadó:

Hodossy Gyula

Elérhetőség:

Katedra Alapítvány

Palác Duna Palota,

Galantská cesta 658/2F,

929 01 Dunajská Streda

Tel.: 00421 (0)31 552 90 28

E-mail: katedra@katedra.skHonlap: www.katedra.sk

Bankszámlaszám: 1014769018/1111.

Kiadványunkat támogatta a Szlovák Köztársaság Kormányhivatala, a Szlovák Köztársaság Oktatásiügyi, Tudományos, Kutatási és Sportminisztériuma.

KATEDRA

mesačník

ročník XXIII., 7. číslo, marec 2016

Vydatateľ:

Nadácia Katedra,

Palác Duna Palota,

Galantská cesta 658/2F,

929 01 Dunajská Streda

Tel.: 00421 (0)31 552 90 28

IČO: 35591609

ISSN 1335-6445 • EV: 611/08

Časopis vychádza s finančnou podporou

Ministerstva školstva, vedy, výskumu

a športu Slovenskej republiky.

Realizované s finančnou podporou

Úradu vlády SR - program Kultúra

národnostných menšín 2016.

Náklad: 2500 ks

Redakcia / Szerkesztőségünk:

Nadácia Katedra – Katedra Alapítvány.

Palác Duna Palota, Galantská cesta

658/2F, 929 01 Dunajská Streda

Tel.: 00421 (0)31 552 90 28

Honlap: <http://www.katedra.sk>E-mail: katedra@katedra.skkatedra.szerkesztoseg@gmail.com

Minden jog fenntartva.

Kéziratokat nem őrzünk meg

és nem küldünk vissza.

A címlapon Tóth Réka felvétele.

A felvétel a harmadik Minorma-men-

tortáborban készült, Rimakokaván,

2015-ben.